

МВС УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО ФОНДУ ГАНСА ЗАЙДЕЛЯ В УКРАЇНІ

**МЕДІАЦІЯ В СУДОВІЙ, ПРАВООХОРОННІЙ
ТА ПРАВОЗАХИСНІЙ СИСТЕМАХ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(30-31 травня 2019 року)

Одеса – 2019

УДК 347.9:347.127.15(08)
М42

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Медіація в судовій, правоохоронній та правозахисній системах:
М42 матеріали міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 30-31 травня 2019 р.
— Одеса: ОДУВС, 2019. — 253 с.

УДК 347.9:347.127.15(08)

© ОДУВС, 2019

Грищенко О. А.,
кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри
кримінального права та кримінології факультету №1 ОДУВС

Марченко О. А.,
кандидат юридичних наук, інспектор факультету № 1 ОДУВС

«ПРИМИРЕННЯ» ТА «МЕДІАЦІЯ»: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ

Інститут примирення та медіації останнім часом в Україні привертає окремої уваги, як науковців, так і практиків. Вказана обставина обумовлена декількома причинами: по-перше, під час реалізації карального правосуддя держава вимушена витратити суттєві збитки у процесі провадження, водночас відновне правосуддя дозволяє цього уникнути шляхом обрання розумного та соціально прийняттого варіанта посткримінальної поведінки; по-друге, у сучасній юридичній літературі питання щодо природи примирення, умов та порядку його реалізації, деякі питання співвідношення цієї категорії з іншими, зокрема стосовно співвідношення таких понять як «примирення» та «медіація» залишаються дискусійними.

Так, в одних випадках вчені *ототожнюють інститут примирення потерпілого із винною особою* (ст. 46 КК) та *інститут медіації*, вбачаючи у цьому відновлення безконфліктного стану між потерпілим та винною особою [4, С. 96; 6] В інших, - стверджується лише про їхню схожість [3, С. 100]. В окремих випадках йдеться не лише про схожість цих інституцій, але й підкреслюється спосіб врегулювання кримінально-правового конфлікту: підкреслюється, що *ст. 46 КК є закріпленням ві-*

домого зарубіжному законодавству інституту *медіації*, в основу якого покладено *посередництво у примиренні сторін* [5, С. 127]. Відповідно досить часто в спеціальних публікаціях після слова *медіація* в дужках визначається слово примирення – *медіація (примирення)*.

Проте *між примиренням та медіацією* існує суттєва змістовна *різниця*. Саме ця різниця яскраво проглядається якщо звернутися до окремих міжнародно-правових, законодавчих та теоретичних визначень поняття «медіації». Відповідно до визначень, які містяться у міжнародно-правових документах, *медіація - це процес*, де жертві та правопорушнику надається можливість, у разі їхньої згоди, брати активну участь за допомогою нейтральної сторони (медіатора) у вирішенні питань, пов'язаних із злочином [8, С. 50]; *процес пошуку* до або під час кримінального процесу взаємоприйнятого рішення між потерпілим та правопорушником за посередництва компетентної особи – медіатора [9].

На процедурну складову медіації звертається увага і у визначеннях, які надаються у різних законопроектах «Про медіацію» в Україні: *медіація – це процедура позасудового вирішення конфліктів* (спорів) їх сторонами на засадах добровільності, самовизначення й рівності сторін, конфіденційності, незалежності та неупередженості із залученням медіатора, що спрямована на самостійне досягнення сторонами рішення щодо позасудового врегулювання конфлікту (спору) у порядку, передбаченому законом. [7]; *медіація – це альтернативний позасудовий спосіб розв'язання спорів*, за допомогою якого сторони намагаються у межах структурованого процесу самостійно на добровільній основі досягнути угоди у вирішенні конфлікту за допомогою медіатора [10, С.13].

В спеціальній літературі медіація також переважно розглядається як *певний засіб мирного вирішення спорів*, в основі якого процес досягнення угоди між потерпілим, підозрюваним (обвинуваченим), змістом якої є узгодження позицій сторін спору [1] Навіть більше, спостерігається ототожнення поняття «медіація» та «посередництво». Справедливо доводиться те, що сутністю медіації є саме процедурний аспект, діяльність медіатора, спрямована на вирішення конфлікту між потерпілим та правопорушником та усунення негативних наслідків цього конфлікту. [2, С. 73-75] Відповідно *примирення маємо розглядати як результат здійснення медіаційних* (посередницьких) процедур. Проте проблемою є те, що відсутні чіткі критерії розмежування цих понять.

Отже, потрібні подальші наукові дослідження проблем співвідношення таких категорій як «медіація» та «примирення». Такі дослід-

дження слід поглибити у напрямку більш змістовного з'ясування цих двох понять та аналізу критеріїв їх розуміння.

Список використаних джерел:

1. Боброва О. М. Відновне правосуддя. Особливості провадження процедури медіації: європейський досвід / О.М. Боброва, А.О. Горова, В.В. Землянська, Н. М. Прокопенко. – К.: Наш час, 2006. –164 с.
2. Власова Г. П., Жерж Н. А. Нормативне визначення інституту медіації та відновного правосуддя в кримінальному процесі // Південноукраїнський правничий часопис, ОДУВС. – 2011. №4. - С. 73-75.
3. Дудоров О. О. Проблеми вдосконалення законодавства про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим //Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики: Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 8 жовтня 2010 р.) У 2 т. Т. 1. – Одеса, 2010. – 392 с.
4. Корягіна А. М. Примирення винного з потерпілим: кримінологічне визначення поняття // Протидія злочинності в Україні: кримінально-правові та кримінологічні аспекти: матер. Всеукр. наук. практ. семінару (м.Миколаїв, 26 травня, 2016 р.); упоряд. Д.ю.н., доц.. Є. О. Письменський, - Миколаїв: Луг. держ. унів. внут. справ ім.. Е. О. Дідоренка, 2016. – 244 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 5-те вид., переробл. Та доповн. / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К. : Юридична думка. – 2008. – 216 с.
6. Перепадя О.В. Кримінально-правові аспекти примирення між особою, яка вчинила злочин, та потерпілим (порівняльний аналіз законодавства України та ФРН): дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. – К.: Інститут держави і права НАН України, 2003. – 219 с.
7. Про медіацію (посередництво) у кримінальних справах: Проект Закону України, внесений народним депутатом України О.І. Тищенко від 21.02. 2011 р. № 8137
8. Про медіацію у кримінальних справах: Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам від 15 вересня 1999 р. № 19R (99) // Відновне правосуддя в Україні. – 2005. – №1-2. – С. 50.
9. Про місце жертв у кримінальному судочинстві: Рамкове рішення Ради Європейського Союзу від 15 березня 2001 р.
10. Проект Закону «Про медіацію» від 17.12.2015 р. №3665 – Див.: Зеркало тижня. - № 29 (329).- від 12.08. 2017 р.– С. 13

Головацький О. О. МЕДІАЦІЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ США: ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД.....	51
Голуб В. О. ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАЦІЇ В ГІБРИДНИХ МЕТОДАХ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ.....	55
Голуб О. А. МЕДІАЦІЯ У ПРОЦЕСІ МИРОБУДУВАННЯ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ.....	58
Грищенко О. А., Марченко О. А. «ПРИМИРЕННЯ» ТА «МЕДІАЦІЯ»: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ.....	61
Домброван Н. В., Домброван О. І. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ І КРИТЕРІЇ МЕДІАЦІЇ.....	64
Дрішлюк В. І. СПІВВІДНОШЕННЯ МЕДІАЦІЇ, МИРОВОЇ УГОДИ ТА ПРОЦЕДУРИ ПРИМИРЕННЯ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....	69
Дулгер В. В. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА МЕДІАЦІЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ...	73
Дутко А. О., Заболотна М. Р. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	76
Журавель А. В. ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗВИТОК МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	80
Заєць О. М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	86
Звонок О. С. ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В ЛУГАНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ІМЕНІ Е. О. ДІДОРЕНКА.....	88
Кленка Д. І. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ.....	92
Ковальова О. В. РОЛЬ МЕДІАЦІЇ ТА ІНШИХ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ В ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ...	97
Конопельський В. Я., Плужнік О. І. ПОНЯТТЯ МЕДІАЦІЇ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ.....	101
Корнієнко М. В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	105